

Stručný přehled politiky

Začlenění propojení biodiverzity–klimatu–vodních zdrojů do obnovy lesní krajiny

Přístup založený na plánu pro provádění na národní úrovni

This translation is provided for information purposes. In the event of any discrepancy, please refer to the original English version

Hlavní články o NRR

- 4: Suchozemské, pobřežní a sladkovodní ekosystémy
- 9: Propojenost řek
- 12: Lesní ekosystémy
- 14: Příprava NRP
- 15: Obsah národních reformních programů
- 20: Monitorování
- 21: Podávání zpráv

Hlavní sdělení

- Při standardním monitorování může dojít k přehlédnutí počátečního zhoršování stavu v důsledku úbytku lesů a změn klimatu; **Národní plány obnovy (NRP) by mohly využívat předvídaná hodnocení lesních a sladkovodních ekosystémů k identifikaci ohrožených ekosystémů ještě předtím, než se jejich úpadek stane viditelným, viz doporučení 1.**
- Vlastníci a správci lesů reagují na opatření v oblasti obnovy lesů různě. **Cílené pobídky a podpora mohou přispět ke zlepšení implementace u různých typů vlastníků, viz doporučení č. 2.**
- Obnova propojenosti řek může být méně účinná, pokud bude pokračovat úbytek lesů a oteplování klimatu; **NRP by ji mohly kombinovat s obhospodařováním lužních lesů v měřítku povodí, viz doporučení 3.**
- Změny klimatu a fragmentace mohou snížit úspěšnost reintrodukce; **vnitrostátní orgány by mohly do plánování obnovy zahrnout posouzení klimatických rizik a propojenosti, viz doporučení 4.**
- Obnova přemístěných populací může být postupná a nelineární; **NRP by mohly využívat standardizované fáze obnovy a monitorování založené na trendech, viz doporučení 5.**
- Nedostatečná koordinace mezi jednotlivými sektory a orgány může bránit obnově; **Členské státy by mohly posílit mezisektorovou koordinaci při plánování a realizaci, viz doporučení 6.**

Úvod: Jak vám může tento přehled pomoci?

Nařízení EU o obnově přírody (NRR) ukládá členským státům povinnost zavést opatření na podporu obnovy lesních, suchozemských a sladkovodních ekosystémů, včetně zlepšení ukazatelů biologické rozmanitosti lesů, ekologické propojenosti a obnovy toků v rámci **článku 4** (suchozemské, pobřežní a sladkovodní ekosystémy), **článku 9** (propojenost toků) a **článku 12** (lesní ekosystémy). Lesní ekosystémy představují významné rezervoáry suchozemské biologické rozmanitosti a hrají klíčovou roli při zachování sladkovodních ekosystémů, a to prostřednictvím kvality vody, hydrologických procesů, stavu pobřežních biotopů a ekologické propojenosti. Po celé Evropě čelí mnoho lesních a na lesích závislých sladkovodních ekosystémů rostoucímu tlaku souvisejícímu s intenzivním hospodařením, fragmentací stanovišť a změnami klimatu.

Tento přehled obsahuje doporučení pro vnitrostátní orgány, lesní hospodáře, vlastníky pozemků a odborníky v oblasti obnovy lesů, jejichž cílem je podpořit přípravu a realizaci

národních programů obnovy lesů (NRP). Je součástí série čtyř informačních dokumentů o provádění, které se zabývají lesními, sladkovodními, mořskými a pobřežními a městskými ekosystémy. Čtenáři mohou považovat přehled o sladkovodních ekosystémech za obzvláště relevantní. Doporučení jsou uspořádána do postupného plánu, který zahrnuje: i) přípravu, zveřejnění a počáteční implementaci národního plánu obnovy (NRP); ii) implementaci cílů obnovy do roku 2030; a iii) dlouhodobější monitorování, podávání zpráv a adaptivní provádění po roce 2030.

Na základě poznatků z výzkumných projektů financovaných v rámci programu BiodivRestore **BIOCONSENT**, **ForestFisher** a **Transloc**, tato příručka zdůrazňuje praktické přístupy k realizaci v souvislosti se stanovováním priorit obnovy, zapojením vlastníků lesů, propojeností řek, posuzováním klimatických rizik, dlouhodobým monitorováním a mezisektorovým plánováním obnovy.

Doporučení: Přístup založený na plánu pro přípravu a realizaci národního reformního programu (NRP)

Jak je znázorněno na **obrázku 1**, doporučení jsou koncipována jako postupný plán, který má podpořit přípravu a realizaci národního programu obnovy (NRP) a postupné dosahování cílů v oblasti obnovy. Následující doporučení jsou uspořádána podle těchto fází implementace.

Obrázek 1 – Doporučení pro fázi přípravy, přezkumu a počáteční implementace národního reformního programu

Příprava, přezkum a počáteční implementace NRP (0–2 roky / 2026–2028)

Doporučení č. 1: Využití hodnocení lesních a sladkovodních ekosystémů k určení priorit při obnově

Články 4, 9 a 12 směrnice NRR stanovují cíle obnovy lesních a sladkovodních ekosystémů, zatímco **články 14 a 15** ukládají členským státům povinnost identifikovat a zmapovat potřeby v oblasti obnovy v rámci svých národních programů obnovy (NRP).

Národní orgány by při stanovování priorit pro oblasti obnovy a opatření na zajištění propojenosti mohly zohlednit výhledová hodnocení, která kombinují lesní porost, propojenost sladkovodních systémů a klimatické prognózy.

Případová studie 1: Úbytek lesů a opožděné reakce sladkovodních ekosystémů

Projekt ForestFisher zkombinoval údaje o rybích společenstvech, mapování pokryvu půdy a modely rozšíření druhů (SDM), aby posoudil, jak odlesňování a změny klimatu ovlivňují plodožravé ryby v celé amazonské pánvi. Projekt odhalil zpožděné zjiitelné reakce na úbytek lesů, přičemž dopady na četnost ryb se staly měřitelnými přibližně 5–7 let po vykácení lesa. Na základě historických údajů o úbytku lesního porostu a scénářů budoucího vývoje klimatu do roku 2090 použila společnost ForestFisher modely rozšiřování druhů (SDM) k identifikaci sladkovodních biotopů, které by se mohly stát ohroženými ještě předtím, než bude jejich zhoršení patrné prostřednictvím běžného monitorování.

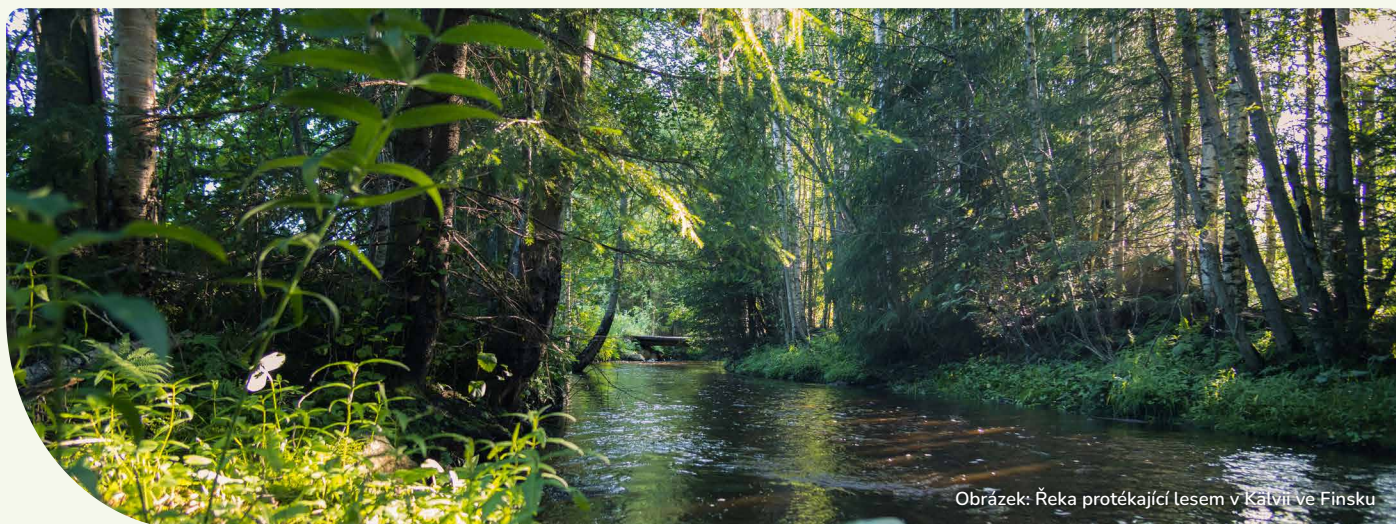
Doporučení č. 2: Využívat cílené pobídky pro různé typy vlastníků a správců lesů

Články 4 a 12 nařízení NRR stanovují cíle obnovy suchozemských a lesních ekosystémů, zatímco **článek 14** stanoví požadavky na národní programy obnovy (NRP) a plánování jejich implementace.

Národní orgány by mohly do národních reformních programů začlenit stupňovitý systém pobídek tím, že by kombinovaly finanční pobídky, technickou podporu, regulační přístupy, reputační pobídky a poradenská opatření přizpůsobená různým skupinám vlastníků.

Případová studie 2: Vytváření systémů pobídek pro různé skupiny vlastníků lesů

Společnost BIOCONSENT provedla průzkum mezi přibližně 1 500 vlastníky a správci lesů v šesti evropských zemích a identifikovala čtyři typy vlastníků: Multifunkcionalisté, environmentalisté, optimalizátoři a tradicionalisté. Multifunkcionalisté a environmentalisté obecně více podporovali opatření k obnově, zatímco optimalisté a tradicionalisté projevovali větší odpor. Projekt rovněž identifikoval setrvačnost chování jako klíčovou překážku při zavádění opatření a zjistil, že různé skupiny vlastníků mohou reagovat na různé politické nástroje, včetně finančních kompenzací, technické podpory a poradenských opatření. Další podrobnosti o těchto typologiích jsou uvedeny v [Sada nástrojů pro podporu rozhodování](#).

Obrázek: Řeka protékající lesem v Kalvii ve Finsku

Obrázek 2 – Doporučení pro realizaci a hodnocení fáze „První hlavní cíle obnovy“

Realizace a vyhodnocení prvních hlavních cílů obnovy (2–6 let / 2028–2032)

Doporučení č. 3: Vytvoření přístupů k obnově břehových zón na úrovni povodí

Článek 9 odst. 1 nařízení NRR ukládá členským státům povinnost obnovit přirozenou propojenost řek a přispět k obnově volně tekoucích řek.

Národní orgány by mohly začlenit odstraňování překážek a obnovu propojenosti do opatření zaměřených na obhospodařování a obnovu lužních lesů v rámci povodí.

Případová studie č. 3: Pobřežní ochranná pásma, propojenost a odolnost vůči změnám klimatu

ForestFisher zkoumal, jak pobřežní vegetace a klimatické podmínky ovlivňují propojenost sladkovodních vodních toků pro druhy ryb živící se ovocem. Projekt zjistil, že pouhé obnovení fyzické propojenosti nemusí stačit v případech, kdy ztráta korunového zápoje podél vodních toků v důsledku klimatických změn zvyšuje teplotu vody a snižuje kvalitu biotopů. Analýzy propojenosti kombinovaly klimatické scénáře, předpokládané dopady na infrastrukturu a modelování stanovišť pro 52 druhů až do roku 2100. Společnost ForestFisher rovněž využila model TargetEconP k prozkoumání strategií pro nárazníkové zóny podél vodních toků a kompromisů v oblasti využívání půdy, přičemž zdůraznila, jak může péče o pobřežní vegetaci podporovat propojenost a odolnost vůči změnám klimatu.

Doporučení č. 4: Zavést posuzování klimatických rizik při reintrodukcii druhů

Články 4 a 12 nařízení NRR stanovují cíle obnovy ekosystémů a ukazatele biologické rozmanitosti, zatímco **článek 14** ukládá členským státům povinnost vypracovat národní programy obnovy (NRP), v nichž budou popsána opatření k obnově a podmínky jejich implementace.

Národní orgány by mohly využít přístupy založené na posouzení klimatických rizik a propojenosti k vyhodnocení, zda budou místa uvolňování pravděpodobně i nadále vhodná za budoucích klimatických podmínek a podmínek využívání půdy.

Případová studie č. 4: Klimatické změny a dlouhodobá životaschopnost přesídlených druhů

Projekt Transloc posoudil, jak mohou klimatické změny a fragmentace krajiny ovlivnit dlouhodobou životaschopnost přesunů druhů po Evropě. V rámci projektu byl vyvinut model RELEASE (Reintroduction and Landscape Evaluation for Species Establishment), který na základě analýzy 57 druhů savců a potenciálních lokalit pro jejich vysazení posuzuje potenciál šíření, ekologické koridory a riziko úmrtí na silnicích v rámci budoucích scénářů. Organizace Transloc rovněž prověřila 317 populací přemístěných savců a zjistila, že mnoho z nich může do roku 2070 čelit rostoucímu klimatickému riziku, což podtrhuje význam zohlednění dlouhodobé vhodnosti stanovišť a jejich propojenosti při výběru míst pro vypuštění zvířat.

Obrázek: Sova ušatá

Doporučení č. 5: Zavést standardizované „fáze zotavení“ pro dlouhodobé sledování

Články 20 a 21 nařízení NRR ukládají členským státům povinnost každých šest let sledovat pokrok a trendy a podávat o nich zprávy.

Národní orgány by mohly do zpráv o obnově zahrnout postupné sledování demografického vývoje a ukazatele fáze zotavení. **Databáze Transloc** je užitečný nástroj, který podporuje standardizované vykazování translokací napříč projekty a monitorovacími obdobími.

Případová studie č. 5: Sledování vývoje zotavení po přemístění druhů

Společnost Transloc vyvinula standardizovaný rámec pro hodnocení výsledků translokací u druhů s odlišnými životními cykly a monitorovacími obdobími. Tento rámec rozděluje populace do pěti demografických fází – zaniklé, zanikající, ustalující se, rostoucí a stabilizující se – a shrnuje trajektorie zotavení pomocí demografického „skóre pokroku“. Na základě údajů z dlouhodobého monitorování druhů, jako jsou *Arenaria grandiflora* a *Gyps fulvus*, projekt prokázal, že zotavení může být postupné a nelineární, což vyžaduje takové přístupy k monitorování, které dokážou identifikovat populace, u nichž došlo ke stagnaci nebo jejichž stav se zhoršuje.

Obrázek č. 3 – Doporučení pro fázi cyklu přezkumu a revize, škálování a přípravy na cíle pro roky 2040/2050

Cyklus přezkumu a revize, úprava rozsahu a příprava na cíle pro roky 2040/2050 (6 a více let / od roku 2032)

Doporučení č. 6: Posílit mezisektorovou koordinaci při provádění obnovy

Článek 14 nařízení NRR ukládá členským státům povinnost zohlednit soulad mezi národními reformními programy, odvětvovými politikami a stávajícími právními předpisy Unie.

Členské státy by proto mohly posílit mechanismy meziborové koordinace v rámci stávajících příslušných orgánů i napříč nimi, aby se zlepšila provázanost mezi politikami v oblasti obnovy, využívání půdy, sladké vody a klimatu.

Případová studie č. 6: Mezisektorová koordinace a soudržnost politik

Projekt BIOCONSENT analyzoval soudržnost politik a koordinaci mezi jednotlivými aktéry v oblastech lesnictví, biologické rozmanitosti, klimatu, vodního hospodářství a bioekonomiky na základě řady evropských případových studií. V rámci projektu byly identifikovány rozpory mezi politikami v oblasti lesnictví, obnovitelných zdrojů energie, biologické rozmanitosti a využívání půdy, které mohou vyvolávat protichůdné tlaky na obnovu. Z jeho závěrů jasně vyplynulo, jak může nesoulad mezi odvětvovými politikami, správními kompetencemi a prioritami v oblasti využívání půdy ovlivnit provádění obnovy.

Obrázek: Vodní tok v polské lesní krajině

Odkaz na zdroj

BIOCONSENT
ForestFisher
Transloc

Vědecké publikace použité v tomto informačním přehledu jsou uvedeny v informačním listu k tomuto přehledu, který si můžete stáhnout na adrese:

www.biodiversa.eu/policy-briefs

Fotografie:

str. 1 (záhlaví) – Les Shkafane v Durrësu, Albánie

2024, autor: SG, zdroj: [Unsplash](https://www.unsplash.com)

str. 2 – Řeka Vähäajoki, Finsko

2024, autor: Juho Luhomala, zdroj: [Unsplash](https://www.unsplash.com)

str. 3 – Sova ušatá, Lingfield, Spojené království

2021, autor: James Armes, zdroj: [Unsplash](https://www.unsplash.com)

str. 4 – Vodní tok v lese, Polsko

2024, autor: Camera Obscura, zdroj: [Unsplash](https://www.unsplash.com)

Kontakt

contact@biodiversa.eu | www.biodiversa.eu

@biodiversa.eu

@biodiversaplus

O tomto souhrnu zásad

Tento souhrn politických doporučení je součástí série, jejímž cílem je poskytnout tvůrcům politik zapojeným do provádění nařízení o obnově přírody politická doporučení vycházející z výsledků projektů financovaných v rámci programu BiodivRestore.

Sérii politických zpráv Biodiversa+ najdete na adrese www.biodiversa.eu/policy-briefs/.

Tato publikace byla zadána organizací BiodivRestore, která dohlížela nad jejím prováděním. Producenty byli Eli Morrell (Nature4Squared) a Iris Visser (Nature4Squared) za podpory Cloé Durieux a Julie de Bouville; grafickou úpravu provedla Kelly Hartholt.

Představené klíčové výsledky výzkumu byly společně vypracovány a ověřeny koordinátory projektů BIOCONSENT, ForestFisher a Transloc, financovaných v rámci programu BiodivRestore.

Financováno Evropskou unií. Uvedené názory a stanoviska jsou však výhradně názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet stanovisko Evropské unie. Za tyto skutečnosti nelze činit odpovědnou ani Evropskou unii, ani poskytovatele dotace. Tento výstup možná ještě nebyl schválen Evropskou komisí a může se změnit.

Projekt je spolufinancován
Evropskou unií na
základě grantové smlouvy č.
642426

Vydáno v červnu 2026